

AXBOROT URUSHI RIVOJLANISHINING TARIXIY BOSQICHLARI

Jo'rayev Abrorjon Abduvoxidovich

O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikasiyalar universiteti Oliy jurnalistika kurslari
2-bosqich magistranti

Annotasiya: Axborot urushi rivojlanishining bugungi internet asridagi bilim oluvchi yoshlarning ta'lim tarbiyasi bilan bog'liq bo'lan jarayon, axborot urushini o'rganish haqida fikr yuritamiz.

Kalit so'zlar: axborot, axborot urushi, axborot qarama-qarshiligi, Qarama-qarshi tomonga axborot-psixologik ta'sir ko'rsatish.

Annotation: the process by which the development of information war is associated with the educational upbringing of the cognitive youth of today's internet age, we think about the study of information war.

Keywords: information, information war, information dependence, information dependence, information-psychological influence on the opposite side.

Аннотация: размышляем о процессе развития информационной войны, связанном с воспитанием образованной молодежи в сегодняшнюю эпоху интернета, об изучении информационной войны.

Ключевые слова: информационная, информационная война, информационное противостояние, информационно-психологическое воздействие на противоборствующую сторону.

Tarixan axborot qarama-qarshiligi qurolli kurashning ajralmas qismi sifatida vujudga kelgan. Uning paydo bo'lishiga hujum qiluvchi tomonning o'z askarlarining ruhini ko'tarish va dushman irodasini zaiflashtirish istagi sabab bo'lgan. Xuddi shunday, u ikkinchisini faol qarshilik ko'rsatish qobiliyatidan mahrum qildi, uning tezroq yo'q qilinishiga hissa qo'shdi, o'zining moddiy va jismoniy yo'qotishlarini, shu jumladan o'zi uchun bosib olingan mehnat va moddiy resurslarni yo'qotishni kamaytirdi. Dushmanga jangovar bo'lmagan vositalar bilan ta'sir qilishning eng qadimgi shakli-uni o'z (ba'zan xayoliy) jangovar kuchingiz bilan qo'rqitish-juda erta paydo bo'lgan. Biz uning izlarini ibtidoiy jamoa tuzumining yemirilish davridagi qabilalarning qurolli to'qnashuvlarida, quldor davlatlarning urushlarida ko'ramiz. Qo'rquv ta'sirida, ayniqsa jangda, uning xatti-harakati haqida o'ylash uchun vaqt yo'q bo'lganda, dushman taslim bo'lishga yoki deyarli refleksli ravishda qochishga qaror qiladi.

Davlat paydo bo'lishi bilan axborot qarama-qarshiligi nafaqat urush davrida, balki tinchlik davrida (diplomatik, iqtisodiy va boshqa sohalarda) turli mamlakatlar o'rtasidagi munosabatlarning ajralmas qismiga aylandi. uning raqibi sifatida harakat qiladigan ichki ijtimoiy kuchlar bilan davlat siyosiy hokimiyati.

Axborot qarama-qarshiligining rivojlanishiga hissa qo'shadigan eng muhim omil-bu ma'lumotni ommaga maqsadli ravishda etkazish bo'yicha tadbirlarning bosqichma-bosqich taqsimlanishi, avvalambor, inson mehnat faoliyatining alohida funksiyasiga, so'ngra mehnat faoliyatining bir turiga va nihoyat, maxsus. kasbiy faoliyat. Qadim zamonlarda ham qarama-qarshi tomonlar "dushmanning ma'naviy-ruhiy va jangovar qudratini zaiflashtirish,

shuningdek, o'z qo'shinlarining ma'naviyatini yuksaltirish uchun ma'naviy ta'sir vositalaridan foydalanishga harakat qilganlar". Bu tarixan axborot qarama-qarshiligining birinchi shakli- jangovar va qo'zg'olon operatsiyalarini axborot va psixologik qo'llab-quvvatlash edi. Axborot urushi – raqib sanalgan mamlakat rahbariyatiga, uning jamoatchilik yoki diniy tashkilotlariga va ular qabul qiladigan qarorlarga ta'sir ko'rsatish, ijtimoiy fikr va jamoatchilik ongini o'ziga kerakli yo'nalishda shakllantirishga urinishdir. Ta'sir qilishning asosiy dastaklari – kitoblar, kinofilmlar, televideniye, internet, OAV nashrlari.¹

Shaxs birinchi, og'zaki, bosqichda ma'lumotni etkazib berishning asosiy tashuvchisi va vositasi bo'lib, uning faoliyatining yo'nalishini belgilaydigan inson psixikasi ta'sir ob'ekti sifatida harakat qildi. Miloddan avvalgi va hozirgi vaqtda inson psixikasining axborot ta'sirining asosiy ob'ekti - ong, irodasi va hissiyotlari bo'lgan tarkibiy qismlarini ajratib ko'rsatdi: "Ruhning uchta kuchi mavjud, ular harakat va haqiqat uchun asosiylari: his qilish, aql, intilish".

Axborot qarama-qarshiligining uchinchi bosqichi yangi ma'lumot tashuvchilarning (19-asr o'rtalarida - fotografiya ixtirosi) va elektr energiyasining ochilishi (19-asr oxiri) tufayli paydo bo'lgan ma'lumotni etkazib berishning yangi vositalarining paydo bo'lishiga olib keldi.): telegraf, telefon, radio, kino, televizor. Axborotga ta'sir qilish vositalarining ko'rinishi va majoziyli sezilarli darajada oshdi, har qanday hajmdagi ma'lumotlarni to'plash va uzoq muddatli saqlash imkoniyatlari oshdi. Aholining ongi, irodasi va his-tuyg'ulariga operativ va uzoq muddatli, tanlab va ommaviy axborot ta'sirini ta'minlash mumkin bo'ldi.

Ushbu bosqichda birinchi marta nafaqat inson ongiga, balki axborot-texnik tizim va majmualarga ta'sir ko'rsatishning axborot-texnik vositalari, ya'ni: tele va radioeshittirish, aloqa, aloqa vositalarini bostirish imkonini beruvchi radioelektron urush vositalari. radio shovqinlarini yaratish, dushmanning o'z vaqtida va obyektiv ma'lumot olish qobiliyatini buzish, buning asosida u qarorlar qabul qiladi. Agar axborot qarama-qarshiligi rivojlanishining barcha to'rt bosqichini batafsil tahlil qiladigan bo'lsak, unda quyidagilarga to'xtalib o'tishimiz kerak.

Qarama-qarshi tomonga axborot-psixologik ta'sir ko'rsatish g'oyalarining kelib chiqishi qadimgi dunyo hukmdorlari tomonidan odamlar massasini jismoniy zo'rvonliksiz boshqarishning dastlabki tushunchasi deb hisoblanishi mumkin. O'sha paytdagi psixologik qarama-qarshilikning ahamiyatini tushunish Misr va Ossuriya harbiy boshliqlarining jang jarayonining rivojlanishini jangchilarning ruhiy holati bilan bevosita bog'laydigan qarashlaridan dalolat beradi. Ta'limning asosiy vazifasi jangchida ruhiy barqarorlikni rivojlantirish, o'limga tayyor bo'lish, uning orqasini emas, balki yuzini doimo dushmanga qaratish deb hisoblangani bejiz emas. Harbiy rahbarlar tarbiyaviy maqsadlarda din, urf-odatlar, urf-odatlar va marosimlarga keng tayangan. Bunga xalq eposi ham hissa qo'shgan.

Dezinformatsiyaning klassik namunasi - XIII asrda Kichik Osiyodagi ta'sir doiralari yunon qabilalari o'rtasida taqsimlash uchun Troya urushida hal qiluvchi rol o'ynagan "Troya oti" spartaliklar yuborgan odamning so'zlariga ko'ra, ma'buda Afina tomonidan shaharga taqdim etilgan troyan oti tufayli spartaliklar Troyani egallab olishdi va uni yer bilan yo'q qilishdi. "Troya oti" iborasi razvedkachilarning dushmanni dezinformatsiya qilish operatsiyasini, keyin esa uning harbiy mag'lubiyatini anglatadigan professional so'ziga aylandi.²

Gannibal harbiy dushman haqida dezinformatsiya qilish bo'yicha qadimgi dunyoning eng yaxshi mutaxassislaridan biri hisoblangan. (miloddan avvalgi III-II asrlar) Shunday qilib, qadimgi yunon tarixchisi Polibiy Gannibalning dushmanga noto'g'ri ma'lumot berish uchun qanday operatsiyalarni mahorat bilan amalga oshirganligi haqida dalillarni qoldirgan.

¹www.VATANDOSH.UZ

²www.ziyanet.uz

Qadim zamonlarda tegishli vazifalar nafaqat urush davrida, balki tinchlik davrida ham axborot qarama-qarshiligi orqali hal qilingan. Tarixda tinchlik davrida mohiyatan birinchi axborot-psixologik operatsiyalarni muvaffaqiyatli o'tkazish holatlari mavjud. Masalan, Shumer yodgorliklari (miloddan avvalgi 4-ming yillik) "asab urushi"ni olib borishga misol keltiradi: Shumerning Uruk shahri hukmdori qimmatbaho metallarga boy Aratta shahri aholisini va hukmdorini atayin rejali ravishda qo'rqitib, qo'rqitib qo'ygan. qo'rqinchli mish-mishlar, buning natijasida har qanday jismoniy majburlash shu-merga katta soliq to'lagan. Axborot qarama-qarshiligini amaliy amalga oshirishda tajriba to'planishi bilan uni nazariy tushunish zarurati paydo bo'ldi. Axborot urushi nazariyasi sohasidagi hujjatlashtirilgan ishlanmalar ichida xitoylik tadqiqotchilarning ishlarini tarixan birinchisi deb hisoblash mumkin.³

Ko'chmanchi tatarlar o'rtasida targ'ibotdan tashqari, tatar rahbarlarining axborot va psixologik qayta ishlanishi ham mavjud edi. Qrimdagi agentlarga turklarga qarshi tashviqot olib borish, tatar qo'shinlarini Rossiya fuqaroligiga o'tkazishga undash vazifasi berildi, bu Rossiyada ular uchun osonroq bo'lishini ko'rsatdi, chunki Turkiyadagi kabi ekspluatatsiya yo'q. General-anshef Dolgorukiyan tatarlarga imkon qadar ko'proq manifestlarni "tarqatib yuborish" so'ralgan, ularni Rossiya fuqaroligiga o'tkazishga chaqirgan. Qrim, Kuban va butun Kavkazda Turkiyaning kuchli mafkuraviy agentlariga qarshilik Rossiya kontrrazvedkasi tomonidan amalga oshirildi.

Ikkinchi jahon urushi davrida Britaniya va Amerika tashviqot organlari arsenalida paydo bo'lgan auditoriyaga psixologik ta'sir ko'rsatishning yangi usullaridan biri ularning ishonchini qozonish edi. Britaniya tomoni tomonidan tashviqot olib borishning yana bir asosiy usuli dushmanning rasmiy xabarlarida noaniqliklardan foydalanish edi. Urush davridagi AQSH OSS rahbari Donovan harbiy amaliyotlarda tashviqotning rolini quyidagicha ta'riflagan: "Xorijiy mamlakatlarga tashviqot urush quroli sifatida ishlatilishi kerak - mish-mish va yolg'onning aqlli aralashmasi, haqiqat faqat birlikka putur yetkazish va sarosimaga solish uchun o'lja... Mohiyatan, tashviqot dastlabki kirib borishning, bosqinga tanlangan hudud aholisini tayyorlashning naysasi hisoblanadi.

Yuqoridagilarga xulosa qilgan xolda quydagi so'zlar bilan yakun yasashlikni lozim deb bildik. "Kitob o'qigan, o'zini ustida ishlagan odamda qanot bo'ladi. U befarq bo'lmaydi. Uning kuchi bilimida bo'ladi. Shuning uchun hech kimni pisand qilmaydi. "Kattalar"ga xushomad qilmaydi. Uning bilimi bor, ilmi bor. Mana nima uchun kitob o'qinglar deymiz. Kitob o'qisangiz savol berishni bilasiz". Sh.M.Mirziyoyev.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Ali Vyacheslav Polosinning «Информационная безопасность российской уммы» maqolasi asosida Abu Muslim tarjimai. 02.11.2011
2. www.VATANDOSH.UZ
3. www.ziynet.uz
4. www.prezident.uz
5. <http://www.google.com>.
6. <http://wikipediya.com>
7. <http://ziyo.uz>
8. <http://bilirn;.com>
9. <http://referat.ru>

³ <http://referat.ru>